

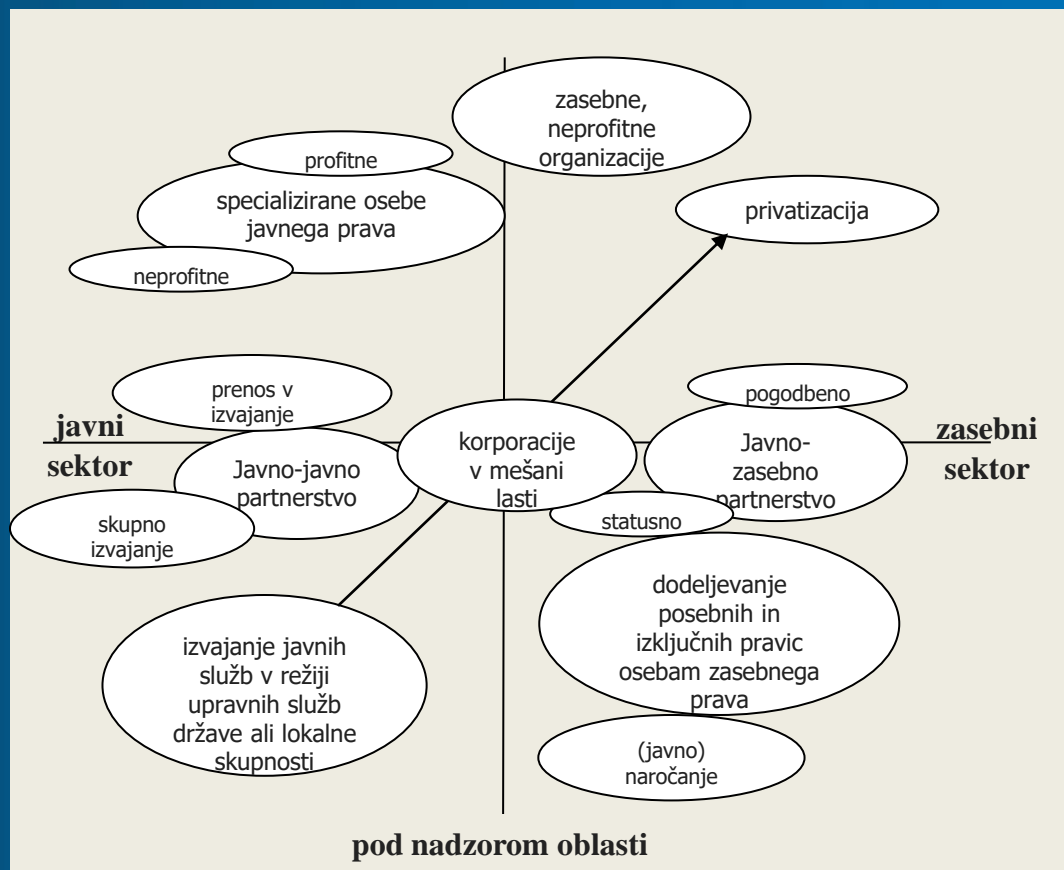
Pravne oblike izvajanja gospodarskih javnih služb

izr. prof. dr. Boštjan Brezovnik

Skupnost občin Slovenije

Oblike izvajanja javnih služb

Gospodarske javne službe

- način in oblike izvajanja gospodarskih javnih služb določa Zakon o gospodarskih javnih službah /ZGJS/
- vrste gospodarskih javnih služb:
 - obvezne in izbirne:
 - obvezna se določi z zakonom, način izvajanja predpiše Vlada RS z uredbo, lokalna skupnost pa z odlokom tako, da je zagotovljeno njeno izvajanje v okviru funkcionalno in prostorsko zaokroženih oskrbovalnih sistemov.
- pravni režim:
 - ureja občina z odlokom, s katerim se za posamezno gospodarsko javno službo predpiše:
 - organizacijska in prostorska zasnova opravljanja,
 - vrsta in obseg javnih dobrin ter njihova prostorska razporeditev,
 - pogoji za opravljanje javnih služb in uporabo javnih dobrin,
 - pravice in obveznosti uporabnikov,
 - viri financiranja gospodarskih javnih služb in način njihovega oblikovanja,
 - vrsta in obseg objektov in naprav, potrebnih za opravljanje gospodarske javne službe,
 - drugi elementi pomembni za opravljanje in razvoj gospodarske javne službe.

Gospodarske javne službe

- Občina lahko zagotovi opravljanje gospodarskih javnih služb v naslednjih oblikah:
 - v režijskem obratu,
 - javnem gospodarskem zavodu,
 - javnem podjetju,
 - z dajanjem koncesij.
- **režijski obrat:**
 - v režijskem obratu zagotovi izvajanje občinske gospodarske javne službe RS, kadar bi bilo zaradi majhnega obsega ali značilnosti javne službe neekonomično ali neracionalno ustanoviti javno podjetje ali podeliti koncesijo.
 - se organizira kot organizacijska enota občinske uprave in je lahko samostojen ali nesamostojen.

Gospodarske javne službe

- **javni gospodarski zavod:**
 - v javnem gospodarskem zavodu se zagotovi izvajanje gospodarske javne službe, kadar gre za opravljanje ene ali več javnih služb, ki jih zaradi narave ni mogoče opravljati kot profitne oz. če to ni njihov cilj.
 - občina ga z aktom o ustanovitvi, soustanovitelji so lahko tudi druge pravne ali fizične osebe, vendar njihovi ustanoviteljski deleži ne smejo presegati 49%.
 - upravlja ga upravni odbor,
 - poslovanje in delo vodi direktor, ki ga imenujejo in razrešujejo ustanovitelji zavoda, če za to ni pooblaščen upravni odbor zavoda (direktorja se imenuje za obdobje 4 let in je lahko ponovno imenovan).

Gospodarske javne službe

- **javno podjetje:**

- občina ga ustanovi za opravljanje ene ali več gospodarskih javnih služb večjega obsega ali kadar to narekuje narava monopolne dejavnosti, ki je določena kot gospodarska javna služba.
- ustanovi se lahko kot podjetje v lasti občine.
- ustanovi se v eni izmed oblik kapitalskih družb (d.d., d.o.o.).
- ustanovitelj javnega podjetja ima posebne pravice:
 - določi posebne pogoje za izvajanje dejavnosti ter zagotavljanje in uporabo javnih dobrin;
 - odloča o cenah oziroma tarifah za uporabo javnih dobrin.
- ZGJS še določa, da se za vsa vprašanja, ki se nanašajo na položaj javnega podjetja, uporabljajo predpisi, ki urejajo položaj podjetij oz. gospodarskih družb, če ni z ZGJS ali drugim zakonom določeno drugače.

Gospodarske javne službe

- **koncesionirana javna služba:**
 - koncesija je oblika zasebnega izvajanja javne službe; je posebno dovoljenje in pooblastilo, ki ga da država ali lokalna skupnost osebi zasebnega prava za izvajanje javne službe.
 - s podelitvijo koncesije nastane koncesijsko razmerje, v katerem občina kot koncedent, kot koncesionar pa oseba zasebnega/javnega prava, ki izvaja javno službo.
 - postopek podelitve koncesije:
 1. občinski svet sprejme odlok o načinu izvajanja javne službe,
 2. odloku o načinu izvajanja sledi koncesijski akt, s katerim se ustanovi koncesija.
 3. župan/ja objavi javni razpis.
 4. o izbiri koncesionarja odloči občinska uprava z upravno odločbo.
 5. z izbranim koncesionarjem župan/ja sklene koncesijsko pogodbo v pisni obliki, s katero pogodbeni stranki uredita medsebojna razmerja v zvezi z opravljanjem koncesionirane javne službe.

Gospodarske javne službe

- prenehanje koncesijskega razmerja:
 - s prenehanjem koncesijske pogodbe,
 - z odkupom koncesije,
 - z odvzemom koncesije,
 - s prevzemom koncesionirane gospodarske javne službe v režijo.
- prenos koncesije:
 - koncesionar lahko prenese opravljanje koncesionirane gospodarske javne službe na drugo osebo, če je prenos predviden v koncesijski pogodbi oz. če s tem soglaša koncedent.
 - koncedent pa lahko v celoti ali delno prenese opravljanje koncesionirane gospodarske javne službe samo v primerih, določenih z ZGJS ali zaradi razlogov, določenih v koncesijski pogodbi, drugače pa samo s soglasjem koncesionarja.
- višja sila in odgovornost za škodo.

